ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИ ТОҶИКИСТОН

ДОНИШКАДАИ ДАВЛАТИИ ЗАБОНҲОИ ТОҶИКИСТОН ба номи СОТИМ УЛУҒЗОДА

БАРНОМАИ ТАҶРИБАОМӮЗИИ ПЕДАГОГӢ

(таҳсилоти томактабӣ)

Душанбе -2019

САРСУХАН

Дар раванди ҷаҳонишавии арзишҳои фарҳангӣ-башарӣ оид ба самаранок ба роҳ мондани омодагии кадрҳои омӯзгорӣ ба фаъолияти касбӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ як қатор қонуну қарорҳо, низомномаю консепсияҳо ва дигар асноди меъёрию ҳуқуқии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул гардидаанд. Бахусус, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» дар таҳрири нав (2013) ҳуқуқу уҳдадориҳои омӯзгорро муфассал баррасӣ намуда, ба мақоми ӯ дар ҷомеа боби алоҳида бахшидааст. Дар қонуни мазкур бори дигар нишон дода мешавад, ки омӯзгор дар ҷомеаи мо мақоми хоса дошта, сатҳу сифати дониш ва ахлоқу рафтори хонандагон ба маҳорат ва салоҳияти касбии ӯ вобастагии қавӣ дорад.

Аз ин рӯ, таваҷҷӯҳи мактабҳои олӣ ба таҳким бахшидани робита бо истеҳсолот, баланд бардоштани сифату самаранокии таълим ва таҷрибаомӯзии педагогӣ, беҳтар намудани тарбияи ғоявӣ-сиёсӣ, зеҳнӣ-маънавӣ ва салоҳияти касбии мутахассисони соҳаи омӯзгорӣ равона карда шудааст.

Тайёр кардани омӯзгорони соҳибкасбу соҳибмаълумот ҳадафи асосии мактабҳои олии омӯзгор тайёркунӣ ба шумор меравад. Донишҷӯёни имрӯза, ки дар оянда аз ин ё он ихтисос омӯзгор мешаванд, на танҳо фаъолияти касбии худро бояд комилан хуб донанд, балки дар баробари он ба асосҳои маҳорати педагогӣ мусаллаҳ гашта, методика ва технологияи таълими фанни тахассусиро дар мактаб ҳамаҷониба омӯзанд, то ки дар раванди таълиму тарбияи донишомӯзонро амалӣ гардонида тавонанд.

Дар самти тайёрии ҳамаҷонибаи мураббиёни оянда дар мактабҳои олии омӯзгории ҷумҳурӣ таҷрибаи омӯзгорӣ мавқеи хоса дорад. Таҷрибаи омӯзгорӣ (ё таҷрибаомӯзии педагогӣ) барои омодагии касбии омӯзгорони оянда нақши муҳим мебозад. Он барои бою ғанӣ гардонидани дониш, малака ва маҳорати донишҷӯён-омӯзгорону мураббиёни оянда бо маълумотҳои мушаххаси таҷрибаи муассисаҳои таълимии таҳсилоти томактабӣ, васеъ шудани тасаввуроти донишҷӯён доир ба ҳодисаҳои педагогӣ шароит муҳайё намуда, баҳри амиқ ва эҷодкорона амалӣ гардонидани донишҳои тахассусӣ, педагогӣ-психологӣ ва методӣ имконият фароҳам меоварад. Дар раванди таҷрибаомӯзии педагогӣ инчунин маҳорату малака ва салоҳиятҳои касбие, ки донишҷӯён дар раванди машғулиятҳои назариявӣ ва амалӣ дар мактаби олӣ соҳиб гаштаанд, амалӣ мегарданд.

Барномаи мазкур таҷрибаи омӯзгории бефосилаи донишҷӯёни курсҳои III (IV) ва IV (V) зинаи бакалавриати ихтисосҳои мухталифи омӯзгориро тибқи нақшаи таълимии низоми кредитии таҳсилот баррасӣ менамояд. Барнома, ҳамчун ҳуҷҷати раҳнамо ба роҳбарони таҷрибаомӯзӣ, методистони кафедраи методикаи таълими фанҳои алоҳида, инчунин ба ѐрии донишҷӯѐни таҷрибаомӯз тавсия мешавад.

Мақсад ва вазифаҳои умумии таҷрибаомӯзии педагогӣ дар донишгоҳҳои омӯзгортайёркунӣ

Дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ таҷрибаи омӯзгорӣ дар факултети педагогика, психология ва методикаи таълим ихтисоси омӯзгорӣ муҳимтарин воситаи тайѐрии касбии донишҷӯѐн ба шумор меравад. Ҳадаф аз таҷрибаомӯзии педагогӣ ҳамчун шакли муҳими ташкили таълим аз он иборат аст, ки донишҷӯѐн дар раванди таълиму тарбия дар мактаб донишҳои илмӣ-назарӣ ва амалии аз ихтисос, фанҳои методикаи таълим, педагогика ва психология ҳосилкардаашонро дар амал эҷодкорона истифода баранд ва такмилу инкишоф диҳанд.

Донишҷӯѐн бо иштироки фаъолонаи худ дар корҳои таълимию тарбиявӣ бо кӯдакони муассисаҳои томактабӣ бори нахуст аз сирру асрори касби мураббиягӣ огоҳ мешаванд, таҷрибаи мураббиён ва мушовирони пешқадамро меомӯзанд, амалӣ намудани усулу методҳои фаъол ва технологияи муосири таълимро ѐд мегиранд ва дар иду ҷашнвораҳои дохили кӯдакистон ва дигар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ саҳми худро мегузоранд.

Ҳадафи асосии таҷрибаи омӯзгорӣ ҳосил намудан, рушд ва ташаккули маҳорат, малака ва салоҳияти касбии омӯзгор дар донишҷӯѐни донишгоҳҳои олии педагогӣ маҳсуб меѐбад. Ноил гаштан ба чунин мақсад аз донишҷӯѐни таҷрибаомӯз ҳаллу фасли вазифаҳои зайлро талаб менамояд:

1. Таҳким бахшидани донишҳои назариявии донишҷӯён, ки дар мактаби олӣ ҳосил кардаанд ва истифода бурда тавонистани онҳо дар ҳалли вазифаҳои мушаххаси педагогӣ ҷиҳати таълиму тарбияи кӯдакони хурдсол.

2. Ташаккул ва инкишоф додани сифатҳои беҳтарини касбии шахсият, малакаву маҳоратҳои педагогӣ ва салоҳияти касбӣ дар зеҳни мураббиёни оянда.

3. Тарбия намудани шавқу рағбат, меҳру муҳаббати доимӣ ва эҳтиром ба касби мураббиягӣ, эҳтиѐҷ ба худомӯзӣ ва муносибати эҷодию таҳқиқӣ ба фаъолияти омӯзгорӣ дар тафаккури донишҷӯѐн.

4. Ҷалб намудани донишҷӯён ба фаъолияти амалии педагогӣ, ташаккул додани маҳорат ва малакаҳои касбие, ки барои самаранок ба роҳ мондани корҳои таълимӣ-тарбиявӣ ва азхуд намудани методикаи таълим ва тарбия заруранд.

5. Азхуд намудани малакаҳои арзѐбию баҳодиҳӣ ба фаъолияти педагогии худ (рефлексия), таҳлили танқидии натиҷаҳои кори худ ва мустақилона бартараф кардани нуқсонҳои ҷойдошта.

6. Азхуд кардани мундариҷаи фанни таълимӣ, маҳорату малакаҳои ташкили раванди таълим, шаклҳои мухталифи кори таълимӣ, корҳои берунназсинфӣ, беруназмактабӣ ва тарбиявӣ аз фанни тахассусӣ.

7. Таваҷҷӯҳ ба рушду ташаккули маҳорати ташкили корҳои мустақилонаи хонандагон ҳангоми истифодаи воситаҳои техникии таълим, Интернет ва почтаҳои электронӣ, воситаю маводҳои таълимӣ ва малакаҳои кор бо китоб.

8. Банақшагирии кори мураббияи гурӯҳ, иҷро намудани вазифаҳои ӯ, кор ба аҳли гурӯҳ, расонидани ѐрии методӣ барои гузаронидани корҳои инфиродӣ бо кӯдакон ва падару модари онҳо.

9. Омӯхтани кори гурӯҳ (кабинет), таҷҳизоти он ва истифодаи онҳо бо мақсади гузаронидани машғулият, машғулиятҳои беруназсинфӣ ва дигар корҳои таълимию тарбиявӣ марбут ба фанни тахассусӣ.

10. Омӯхтани таҷрибаи беҳтарин ва фаъолияти кори мураббиёни пешқадами муассисаҳои томактабӣ.

11. Бо масъулияти баланд муносибат кардан ба таҷрибаомӯзии педагогӣ ҳамчун зинаи муҳими омодагии касбӣ-омӯзгорӣ.

Малакаю маҳоратҳое, ки донишҷӯёндар ҷараёни таҷрибаомӯзии педагогӣ соҳиб мегарданд

Дар заминаи донишҳои назариявӣ ва муносибати мусбат ба касби мураббиягӣ донишҷӯѐн дар ҷараѐни таҷрибаоӯзии педагогӣ ба **малака ва маҳоратҳои зерин** соҳиб мегарданд:

1. Маҳорати ташкил ва идора карда тавонистани фаъолияти омӯзгори (педагогӣ)-ро дар муассисаҳои таълимӣ-тарбиявӣ ѐд мегиранд.

2. Нақшаҳои ҷорӣ ва дурнамои фаъолияти педагогиро мураттаб месозанд.

3. Маҳорати дар заминаи нақшаи таълимӣ, барномаи таълимӣ, китоби дарсӣ ва тавсияҳои методӣ таҳия сохтани нақшаи тақвимӣ-мавзӯӣ ва ба нақша гирифтани машғулиятҳои таълимӣ ва мураттаб сохтани конспекти дарсҳоро ҳосил мекунанд.

4. Ташкил ва гузаронидани машғулиятҳои шаклан мухталиф ва аз нигоҳи методӣ самарабахшро бо назардошти дараҷаи дониши кӯдакони

синни томактабӣ, хусусиятҳои фардӣ-психологӣ, синнусолӣ, иҷтимоӣ ва ҷинсии онҳо мемӯзанд.

5. Мантиқан пайдарҳам, фаҳмою дастрас ва равшану ҷолиб баён намудани мазмуни маводи навро бо назардошти ҳамгироии робитаи байнифаннӣ ва дохилифаннӣ ёд мегиранд.

6. Маҳорати интихоб ва истифода кардани тарзу воситаҳо ва усулу методҳои фаъол ва самарбахши таълимро баҳри тарҳандозии технологияи таълими фанни тахассусӣ сайқал медиҳанд.

7. Малакаҳои кор бо дастгоҳу асбобҳои амалӣ-лабораторӣ, воситаҳои аудиовизуалию техникии таълим ва технологияи компютериро дар раванди таълим соҳиб мешаванд.

8. Маҳорати таҳлили адабиёти таълимӣ ва таълимӣ-методии муосирро бо мақсади коркарди онҳо баҳри истифода дар чараёни машғулиятҳо ҳосил менамоянд.

9. Фаъолияти таълимии кӯдакони синни томактабӣ, назорат ва идораи он, баҳодиҳӣ ба дониш, маҳорат ва малакаи шогирдонро ташкил мекунанд.

10. Назорат кардан, санҷидан ва баҳо дода тавонистанро ба ҷараёни аз тарафи кӯдакон қабулкунии донишҳои нав, ҳосилкунии маҳорату малакаҳо ёд мегиранд.

11. Методҳои ташкили кори мустақилонаи кудаконро амалӣ гардонида, ба инкишофи қобилияти эҷодӣ ва тафаккури мантиқии шогирдон мусоидат мекунанд.

12. Шахсияти кудакони синни томактбиро ва коллективи кудакони гурӯҳро бо мақсади ташхис ва тарҳбандии инкишоф ва тарбияи онҳо меомӯзанд.

13. Вазифаҳои мушаххаси таълимӣ-тарбиявиро вобаста ба мақсадҳои умумии тарбияи шахсият дар ҷомеа ва бо назардошти хусусиятҳои иҷтимоӣ- психологӣ, синнусолӣ ва фардии хонандагон муайян менамоянд.

14. Шаклу усулҳо ва тарзу воситаҳои мухталифи идоракунии фаъолияти таълимӣ-маърифатии хонандагонро истифода мебаранд.

15. Корҳои тарбиявӣ бо кӯдакони синни томактабӣ, ташкили раванди худтарбияи онҳо ва ҳамкориро бо падару модарон ба роҳ мемонанд.

16. Таҳлил ва ҷамъбасти таҷрибаи мураббиёни пешқадам ва ташкили корҳои таҳқиқӣ-таҷрибавиро дар кӯдакистон меомӯзанд.

17. Маҳорати касбии мураббиягӣ, саъю кӯшишҳо барои рушди он ва худтакмилдиҳиро амалӣ мегардонанд.

Мақоми таҷрибаомӯзии педагогӣ дар инкишофи салоҳияти касбии мураббиёни оянда

Таҷрибаи мураббиягӣ воситаи муҳимтарини зуҳурот, инкишоф ва ташаккули салоҳияти касбии мураббиёни оянда ба шумор меравад.

Ба туфайли ворид шудани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шартномаи Болоня (2004) дар донишгоҳҳо, аз ҷумла дар Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода Стандартҳои нави таҳсилоти олии касбӣ дар асоси *муносибати салоҳиятнокӣ* таҳия шудаанд. Ин мафҳум чун *қобилияти иҷрои ягон фаъолият дар асоси дониш, малака, маҳорат ва таҷрибаҳои кории дар рафти омӯзиши фан ҳосилшуда муайян карда мешавад.* Масалан, тибқи Стандарти нави таҳсилоти Донишгоҳ хатмкунандагони дараҷаи «Бакалавр» дар фаъолияти омӯзгорӣ бояд салоҳиятҳои касбии (СК) **зе**ринро доро бошанд**:**

- донистани асосҳои маҳорати педагогӣ ва салоҳияти кӯдакони синни томактабӣ аз машғулиятҳои гуногуни кӯдакистон;
- қобилияти ба нақша гирифтан ва тайѐр намудани маводи таълимӣ-методӣ доир ба машғулиятҳо ва чорабиниҳои берун аз гуруҳӣ тибқи барномаҳои таълимӣ;
- гузаронидани машғулияти таълимӣ ва корҳои берун аз гуруҳӣ дар муассисаҳои томактабӣ тавассути усулу методҳои фаъол ва самарабахш;
- маҳорати истифодаи методҳои фаъол, тарзу усулҳои самарабахш ва воситаҳои муосири таълим дар кӯдакистон;
- истифодаи методҳо, тарзу усулҳои асосноки илмии муосир, васоити технологияи нави иттилоотӣ дар таълим;
- истифодаи дастовардҳои муосири технологӣ, иттилоотӣ, компютер ва дигар васоити техникию электронии таълим дар раванди машғулиятҳо;
- маҳорати ба роҳ мондани робитаи пайваст бо волидон ва созмонҳои давлатӣ, расонидани кӯмак дар тарбияи оилавӣ ва ҷомеа;

Ҳамин тариқ, Стандарти давлатии таҳсилот назди мураббиёни оянда як маҷмӯи муайяни талаботҳоеро мегузорад, ки дар амалӣ гардонидани онҳо таҷрибаи мураббиягӯ дар кӯдакистон саҳмгузор аст. Аз ин рӯ, мураббиён, методикаи таълим, педагогу психологҳои донишгоҳҳо вазифадор карда мешаванд, ки чи дар рафти машғулиятҳо дар донишгоҳ ва чӣ дар рафти таҷрибаомӯзӣ дар кӯдакистон, он ба роҳ монанд.

Мӯҳлатҳо ва вазифаҳои умумии таҷрибаомӯзии педагогӣ

Тибқи нақшаи таълимии низоми кредитии таҳсилот, таҷрибаомӯзии педагогӣ барои донишҷӯёни ихтисосҳои гуногун

новобаста аз мӯҳлати таҳсил дар ду давр ба тариқи бефосила, ҳар кадом ба мӯҳлати 16 ҳафта гузаронида мешавад: дар шароити таҳсили чорсола дар семестрҳои 6-ум ва 7-ум ва дар шароити таҳсили панҷсола (ихтисосҳои ҳамгиро) дар семестрҳои 8-ум ва 9-ум.

Вазифаи таҷрибаомӯзии педагогии зинаи аввал аз пайдо намудан ва ташаккул додани маҳорати аз рӯйи нақша ва конспектҳои тайёр кардаи худи донишҷӯёни таҷрибаомӯз, ки онҳоро роҳбари таҷрибаомӯзӣ-методист ва ӯ мураббияи кӯдакистон ва Маркази рушди кӯдакон санҷидааст, самаранок гузаронидани машғулиятҳои алоҳида. Вазифаи таҷрибаомӯзии педагогии дуюм омӯзиши дар назди худ гузоштани масъалаҳои муҳими таълимию тарбиявии кӯдакони синни томактабӣ, мақсаднок ҳал намудани масъалаҳои пешбинишуда бо баҳисобгирии натиҷаҳои бадастомада ва агар зарур бошад бозрасӣ ва бартараф кардани нуқсонҳо,ислоҳи хатоҳои содиршуда, устувор гардонию ташаккулдиҳии комёбиҳои мушарафгардида мебошад.

Вобаста ба ҳамин дар ҷараёни таҷрибаомӯзии дуюм ба он ноил шудан лозим аст, ки ҳар як донишҷӯи таҷрибаомӯз аз ӯҳдаи оид ба ягон мавзӯъ мустақилона гузаронидани машғулият, ташкилу гузаронидани корҳои берун аз гуруҳӣ, инчунин ташкилу гузаронидани корҳои тарбиявӣ ва озмоишҳое, ки тавсифи тадқиқотӣ доранд, бароянд.

Вазифаҳо ва мазмуни таҷрибаомӯзии педагогӣ дар соли сеюми (чоруми) таҳсил

Донишҷӯёни муддати таҳсилашон чорсола дар курси сеюм ва ихтисоси ҳамгиро дар курси чорум бори нахуст ба таҷрибаи мураббиягӣ сафарбар карда мешаванд.

Таҷрибаомӯзии педагогии донишҷӯён дар ин давра тибқи Низомномаи Донишкада дар муассисаҳои таҳсилоти томактабии шаҳри Душанбе гузаронида мешавад.

Мазмуни таҷрибаомӯзиро махсусияти фаъолияти мураббия, талаботи Стандарти давлатии таълими таҳсилоти олӣ ва барномаи таълимии мазкури тайёр кардани мураббия муайян мекунад. Таҷрибаи мурабиягӣ тавсифи комплексӣ (маҷмаӣ) дошта, вай шартан чор зинаи муҳим ё марҳалаи ба ҳам пайвастро дар бар мегирад:

1. Марҳалаи ташкилӣ.

2. Марҳалаи омодагӣ.

3. Марҳалаи фаъол.

4. Марҳалаи хотимавӣ.

Мавриди зикр аст, ки мазмуну талаботҳои марҳалаҳои таҷрибаомӯзӣ барои ҳамаи курсҳои таълимӣ фарқияти куллие надошта бошанд ҳам, бо вуҷуди он баъзе махсусиятҳои худро доранд. Дар ҳар ду даври раванди таҷрибаомӯзӣ донишҷӯён ин марҳалаҳоро ҳатман мегузаранд.

1. Марҳалаи ташкилӣ

Таҷрибаомӯзии педагогӣ аз ҷониби кафедраҳои методикаи таълими ихтисосҳои алоҳида дар мувофиқа бо шӯъбаи таълимии донишкада, бахши таҷрибаомӯзӣ ва кор бо мутахассисони ҷавони донишгоҳ ва садорати факултетҳо ташкил карда мешавад. Барои ин мақсад, дар факултаҳо конференсияи ифтитоҳӣ гузаронида мешавад, ки дар он донишҷӯён бо мақсаду вазифаҳои таҷрибаомӯзӣ ва мазмуну моҳияти он шинос карда мешаванд.

Бо баробари хотима ѐфтани конференсия, бо ташаббуси кафедраҳои методика ва намояндагони кафедраҳои педагогика ва психология бо донишҷӯён дар синфхонаҳои алоҳида семинар-машваратҳо ва мусоҳибаю коллоквиумҳо ташкил карда мешаванд, ки дар рафти онҳо шогирдон оид ба тарзи иҷрои вазифаю супоришҳои давраи таҷрибаомӯзӣ маълумоти муфассалу мушаххас ҳосил мекунанд.

2. Марҳалаи омодагӣ

Марҳалаи омодагӣ ё ғайрифаъоли таҷрибаомӯзӣ чор ҳафтаи аввали таҷрибаи педагогии донишҷӯёнро дар кӯдакистон дар бар мегирад.

Вазифаҳои марҳалаи омодагии таҷрибаомӯзӣ аз чунин қисматҳо иборат аст:

1) Шиносоӣ бо самтҳои асосии кори кӯдакистон, бо роҳбарияти муассиса ва ғайра.

2) Шиносоӣ бо гурӯҳе, ки таҷрибаомӯз ба он вобаста карда мешавад, ҳосил кардани маълумот дар бораи ҳайати кӯдакони гурӯҳ. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳои шахсӣ, омӯхтани давомот, қабул ва гусели кӯдакон, шароити таҳсил, муносибати байниҳамдигарии хонандагон, муносибати онҳо ба машғулиятҳо (аз рӯйи барнома ва маслиҳатҳои методисти кафедраи психология).

3) Таҳияи нақшаи инфиродӣ, ки фаъолияти таълимӣ, тарбиявӣ ва ҷамъиятии донишҷӯёнро дар тамоми давраи таҷрибаомӯзӣ дар муассисаи томактабӣ дар бар мегирад.

4) Бо мақсади ҳосил кардани нахустин таҷриба ва муайян кардани талаботи ягона бо кӯдакони синни томактабӣ иштироки донишҷӯён дар машғулиятҳои мураббиёни, инчунин мушоҳида

5) Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва маводҳои таълимӣ-методие, ки дар кӯдакистон истифода мешаванд.

6) Шиносоӣ бо мураббияи гурӯҳе ки донишҷӯ ба он ҳамчун ёрдамчӣ вобаста карда мешавад, иштирок дар чорабиниҳои тарбиявии гурӯҳ, омӯхтани нақшаю корҳои тарбиявӣ, тартиб додани нақшаи кори тарбиявӣ.

7) Муайян намудани вақти доимии соатҳои методӣ ва мусоҳибаи методисти гурӯҳ, омӯзгорони кафедраҳои тахассусӣ, педагогика ва психология.

9) Ҷамъбасти натиҷаҳои марҳалаи омодагии таҷрибаомӯзии донишҷӯён аз ҷониби методисти (методистони) фан.

3. Марҳалаи фаъоли таҷрибаомӯзӣ

Ин марҳала аз ҳафтаи панҷум оғоз ёфта, 8 ҳафтаро дар бар мегирад. Дар давоми ин марҳалаи таҷрибаомӯзӣ ҳаддалимкон ба шароити фаъолияти касбии ояндаи донишҷӯ гузаронида мешавад.

Мақсади он тайёр кардани донишҷӯён ба иҷрои вазифаи мураббия ва мебошад. Аз ин рӯ, фаъолияти роҳбарони таҷрибаомӯзӣ бо методистони кафедраҳои методика, кафедраҳои педагогикаю психология ва мураббиёни муассисаҳои томактабӣ ба он равона карда мешавад, ки ба донишҷӯѐн асосҳои дониш ва маҳорату малакаҳои ба касби мураббия хос омӯзонида шавад. Ин имкон медиҳад, ки салоҳияти касбӣ ва тахассусии донишҷӯ инкишоф дода шавад. Вобаста ба ин ҳадафҳо вазифаҳои таҷрибаомӯзӣ дар марҳалаи фаъол иборат аст, аз:

1) Мунтазам омӯхтани барномаи таълимӣ, китобҳои дарсӣ, адабиёти илмӣ, таълимӣ ва методӣ ва методикаи таълими он бо мақсади амалигардонии онҳо дар раванди фаъолият дар муассисаи томактабӣ.

2) Шинос намудани таҷрибаомӯзон бо нақшаи пурра ва интихобии таҳлили машғулиятҳо ва усулҳои сабти он.

3) Аз тарафи донишҷӯ таҳия кардани нақшаҳои тақвимӣ барои машғулиятҳо мегузаронад.

4) Ташкил ва гузаронидани машғулиятҳо бо истифода аз методҳои фаъоли таълим, воситаҳои аёнӣ, техникӣ ва технологияи муосир.

5) Гузаронидани машғулияти кушод ва аз ҷониби методист ташкил намудани таҳлил ва маҳокимаи онҳо дар гурӯҳ.

6) Интихоб ва мустақилона тайёр кардани маводҳои дидактикӣ ва воситаҳои аѐнӣ барои самаранок гузаронидани машғулиятҳо.

7) Ташкил ва гузаронидани иду хушҳолӣ ва дигар чорабиниҳои таълимӣ-тарбиявӣ.

8) Мушоҳидаи як кӯдаки синни томактабӣ бо мақсади таҳияи тавсифномаи психологӣ-педагогии кӯдакони алоҳида ва сабти маълумотҳо дар дафтари мушоҳидаҳои рӯзномагӣ тибқи нақша.

9) Қайди ҳамарӯзаи чорабиниҳои таълимӣ-тарбиявӣ дар рӯзномаи инфиродӣ.

10) Ҷамъбасти натиҷаҳои марҳалаи фаъоли таҷрибаомӯзии донишҷӯён аз ҷониби методисти фан (баъди ҳар ду ҳафта).

4. Марҳалаи хотимавӣ

Чор ҳафтаи охирини таҷрибаомӯзии педагогӣ марҳалаи хотимавӣ ё ҷамъбастӣ ҳисоб меёбад. Дар ин давра ҳадафи асосӣ бештар ба гузаронидани дарсҳои санҷишӣ (дарси кушод) дода мешавад, ки ин дарсҳои *муайянкунандаи баҳои ниҳоии донишҷӯ* дар тамоми давраи таҷрибаомӯзӣ маҳсуб меѐбад. Машғулиятҳои кушод бо иштироки таҷрибаомӯзон, методисти гурӯҳ, мураббияи гурӯҳ, намояндагони кафедраҳои педагогика ва психологияи донишгоҳ гузаронида мешавад, ки онро якҷоя таҳлилу муҳокима мекунанд ва баҳо мегузоранд. Дар баробари ин, таҷрибаомӯз конспекти муфассали дарсро бо тамоми маводи методии истифода кардааш ба методист пешниҳод мекунад, ки он низ арзёбӣ карда мешавад.

Дигар, марҳилаи хотимавӣ *давраи пуршиддати* кору фаъолияти донишҷӯѐн маҳсуб буда, хеле заҳматталаб аст. Чунки акнун, донишҷӯ, илова ба супоришҳои ҳамарӯза, вазифадор аст аз паи ҳуҷҷатнигорӣ шавад, ҳуҷҷатҳоро таҳияву тозанавис карда, барои саривақт супоридан омодагӣ гирад.

Ҳамин тариқ, дар марҳалаи хотимавӣ вазифаҳои таҷрибаомӯзӣ иборат аст, аз:

1) Таҳти роҳнамоии методист ташкил намудан ва гузаронидани як ѐ ду машғулиятҳои кушод аз ҷониби таҷрибаомӯзон.

2) Ҷамъбаст намудани натиҷаҳои таҷрибаомӯзӣ ва навиштани ҳисобот.

3) Пурра мураттаб сохтани ҳуҷҷатҳои таҷрибаомӯзӣ барои супоридан ба методистон.

4) Омодагӣ ба конференсияи ҷамбастӣ дар факулта ва донишгоҳ;

5) Ҷамъбасти натиҷаҳои кори гурӯҳ дар ҷараёни таҷрибаомӯзӣ бо иштироки мураббиёни кӯдакистон, методистон, намояндагони кафедраҳои педагогика ва психология.

Донишҷӯёни бо хотима ёфтани нахустин таҷрибаомӯзии педагогӣ дар давоми се рӯз ба кафедраҳои методикаи таълим, педагогика ва психология чунин ҳуҷҷатҳоро месупоранд:

- рӯзномаи таҷрибаомӯзии педагогӣ;
- хислатнома аз тарафи маъмурияти муассисаи таълимӣ;
- нақшаи тақвимии таълимӣ;
- нақша-конспекти машғулияти дарсӣ бо маводи дидактикӣ аз рӯйи ихтисос;
- тавсифномаи психологии шахсияти кӯдак;
- нақша-конспекти машғулияти берун аз гуруҳӣ аз фанни таълимӣ;
- шарҳи хаттии супориши эҷодӣ аз фанни педагогика;
- ҳисобот оид ба таҷрибаомӯзии педагогӣ.

Натиҷаҳои ҷамъбасти таҷрибаомӯзии педагогӣ бо холгузорӣ арзёбӣ карда мешавад.

Мазмуни таҷрибаомӯзии педагогӣ дар соли чоруми (панҷуми) таҳсил

Донишҷӯёни хатмкунанда илова бар он вазифаҳое, ки нисбат ба курси аввалӣ зикр ёфт, дар тамоми корҳои таълимӣ, тарбиявӣ ва ҷамъиятии муассисаи томактабӣ фаъолона ширкат меварзанд, вазифаи ёвари мураббияи гурӯхро низ иҷро мекунанд.

Хатмкунандагон дар корҳои методӣ ва илмӣ фаъолона ширкат меварзанд, вобаста ба мавзӯъҳои корҳои курсӣ ва рисолаи тахассусии хатм аз фанҳои методикаи таълим, педагогика ва психология маводи илмӣ-назариявӣ ва амалӣ-озмоишӣ ҷамъ мекунанд, дар Шӯроҳои педагогӣ, семинарҳои методӣ ва проблемавии мактаб фаъолона ширкат меварзанд. Ҳуҷҷатҳои донишҷӯёни хатмкунанда, ки бори дуюм таҷриба меомӯзанд аз нигоҳи миқдор фарқ накунанд ҳам, бешак аз нигоҳи мазмуну сифат бояд куллан фарқ дошта бошанд.

Як фарқи дигари ҳуҷҷатҳо аз он иборат аст, ки донишҷӯён дар курси аввалӣ аз фанни психология тавсифномаи психологии як нафар кӯдаки синни томактабии гурӯхро анҷом диҳанд, дар соли хатмтавсифномаи психологии аҳли пурраи кӯдакони гуруҳро мураттаб месозанд.

ДонишчӯЁн бо хотима ѐфтани таҷрибаомӯзии педагогӣ дар давоми се рӯз ба кафедраҳои методикаи таълим, педагогика ва психология чунин ҳуҷҷатҳоро месупоранд:

- рӯзномаи таҷрибаомӯзии педагогӣ;
- хислатнома аз тарафи маъмурияти муассисаи томактабӣ;
- нақшаи тақвимии таълимӣ;

- нақша-конспекти машғулияти дарсӣ бо маводи дидактикӣ аз рӯйи ихтисос;

- тавсифномаи психологии аҳли гурӯҳ;

- нақша-конспекти машғулияти берун аз гуруҳҳ аз руи машғулиятҳо;

- шарҳи хаттии супориши эҷодӣ аз фанни педагогика;

- ҳисобот оид ба таҷрибаомӯзии педагогӣ.

Натиҷаҳои ҷамъбасти таҷрибаомӯзии педагогӣ бо холгузорӣ арзёбӣ карда мешавад.

Вазифаҳои масъулини таҷрибаомӯзӣ
Методисти кафедраи методикаи таълим:

- Роҳбарии 12-15 нафар донишҷӯёни таҷрибаомӯзро дар муассисаҳои томактбӣ бевосита ба ӯҳда мегирад.
- Дар конференсияҳои ифтитоҳӣ ва ҷамъбастии таҷрибаи педагогии назди факулта ва донишгоҳ ва ҷаласаҳое, ки дар муассисаи томактабӣ оид ба таҷрибаомӯзӣ баргузор мегарданд ширкат меварзад.
- Якҷоя бо роҳбарият ва мураббиёни муассисаи таълимӣ донишҷӯёнро ба гурӯҳҳо тақсим мекунад.
- Дар таҳияи нақшаи тақвимӣ, нақшаи инфиродӣ, конспекти машғулиятҳо ва таҳлили онҳо ба донишҷӯёни таҷрибаомӯз ёрии методӣ мерасонад.
- Ба мураббиёни кӯдакистон дар кор бо донишҷӯёни таҷрибаомӯз ёрии илмӣ-методӣ мерасонад.
- Аз ҷониби донишҷӯён гузаронидани машғулиятҳо таъмин карда, барои омодагии донишҷӯён ба дарсҳо мусоҳиба мегузаронад; нақшаю конспекти шогирдонро санҷида, тасдиқ мекунад; якҷоя бо донишҷӯён дар машғулиятҳо иштирок карда, таҳлилу муҳокимаи онҳоро ташкил менамояд.
- Барои ҳар чи самаранок гузаштани машғулиятҳои таҷрибаомӯзон шароит фароҳам меоварад.
- Тамоми фаъолияти донишҷӯёнро дар давраи таҷрибаомӯзӣ ташкил намуда, иштироки онҳоро зери назорат мегирад, дар дафтари махсус (рӯзномаи таҷрибаомӯзӣ) ҳамарӯза қайд мекунад ва аз рафти давомоти донишҷӯён ба факулта охири ҳар ҳафта маълумот пешниҳод мекунад.
- Дар таҳияи ҳуҷҷатҳо марбут ба кафедраи методикаи таълим ба донишҷӯён роҳнамоӣ карда, онҳоро таҳлилу назорат карда, маслиҳату машварат медиҳад ва ёрии методӣ мерасонад.

- Ҳуҷҷатҳои аз тарафи донишҷӯён пешниҳодшударо ҷамъ ва тафтиш менамояд, оид ба ҷамъбасти таҷрибаомӯзӣ ҳисобот навишта, онро якҷоя бо ҳуҷҷатҳои таҷрибаомӯзон ба кафедраи методикаи таълим пешниҳод менамояд.
- Фаъолияти дастҷамъонаи мураббиёни муассисаҳои томактабӣ, мураббияҳои гурӯҳӣ, омӯзгорони кафедраҳои педагогика ва психологияро барои ба таҷрибаомӯзон баҳои ниҳоӣ (ҷамъбастӣ) гузоштан ташкил мекунад.

Омӯзгори кафедраи педагогика, психолия ва методикаи таълим:

- Дар конференсияҳои ифтитоҳӣ ва ҷамъбастии таҷрибаи омӯзгории назди факулта ва донишгоҳ ва ҷаласаҳое, ки дар кӯдакистон дар оғоз ва охири таҷрибаомӯзӣ баргузор мегарданд, ширкат меварзад.
- Иштироки донишҷӯёнро дар чорабиниҳои берун аз гурӯҳии тарбиявӣ таъмин намуда, онҳоро таҳлил менамояд.
- Якҷоя бо мураббияи гурӯҳ кори тарбиявии таҷрибаомӯзонро ба нақша мегирад.
- Аз ҷониби донишҷӯён гузаронидани корҳои тарбиявиро бо кӯдакони синни томактабӣ таъмин менамояд: дар таҳияи мураттаби нақшаи кори тарбиявӣ ва соатҳои тарбиявӣ ёрии методӣ мерасонад, рӯзномаҳои педагогии донишҷӯёнро аз назар мегузаронад, дар ташкили соатҳои тарбиявӣ ва чорабиниҳои тарбиявӣ, ки аз тарафи донишҷӯён гузаронида мешаванд роҳнамоӣ мекунад, дар онҳо ширкат меварзад ва мавриди таҳлил қарор дода, баҳо медиҳад.
- Дар баҳогузории ҷамъбастии таҷрибаомӯзон ширкат меварзад.

Мураббияи муассисаи томактабӣ:

- Барои донишҷӯѐн аз таҷрибаи худ дарсҳои кушод ташкил карда, машғулиятҳои берун аз гурӯҳи мегузаронад.
- Дар омодагии донишҷӯѐн ба дарсҳо ва машғулиятҳои беруназсинфӣ кӯмак мерасонад, конспекту нақшаҳои кории онҳоро аз назар гузаронида, тасдиқ мекунад ва дар муҳокима, таҳлил ва баҳодиҳӣ ба машғулиятҳои таҷрибаомӯзон иштирок мекунад.
- Таҷрибаомӯзонро ба ташкилу гузаронидани маҳфилҳо, чорабиниҳои берун аз гурух ва машғулиятҳои иловагӣ ҷалб менамояд.
- Дар истифодаи кабинети фаннӣ, лабораторияҳо, устохонаҳо, воситаҳои аудиовизуалӣ ва техникӣ ба донишҷӯѐн дастурҳо медиҳад.
- Дар ҷаласаҳои кӯдакистон оид ба таҷрибаомӯзӣ ва конференсияи ҷамъбастии донишгоҳӣ (аз рӯи имконият) ширкат меварзад.

- Фаъолияти таҷрибаомӯзии донишҷӯѐнро арзѐбӣ ва ҷамъбаст намуда, ба роҳбарияти муассисаи томактабӣ гузориш медиҳад.

Вазифаҳои мушовир(методист)-и кӯдакистон

- Донишҷӯѐнро бо ҳайати кӯдакони гурӯҳ, давомоту азхудкунӣ, тартибу интизом ва нақшаи кори тарбиявӣ барои нимсола ва вазифаю чорабиниҳои тарбиявии гурӯҳ ва муассисиаи томактабӣ шинос мекунад.
- Дар гурӯҳи худ ба ёрии таҷрибаомӯзон машғулиятҳои кушод ташкил карда, мегузаронад.
- Ба донишҷӯён дар омӯзиши хусусиятҳои фардии кӯдакони гурӯҳ кӯмак мерасонад.
- Дар банақшагирии чорабиниҳои тарбиявӣ ва иду чорабиниҳои кӯдакистон ва таҳияи нақшаи кори тарбиявӣ барои нимсола ба донишҷӯѐн ѐрии методӣ мерасонад.
- Дар соатҳои тарбиявӣ ва дигар чорабиниҳои тарбиявӣ, ки донишҷӯѐн мегузаронанд, ширкат варзида, дар ҳамкорӣ бо муаллими педагогика онҳоро таҳлилу муҳокима ва арзѐбӣ мекунад.
- Дар ҷаласаҳои кӯдакисто оид ба таҷрибаомӯзӣ ва конференсияи ҷамъбастии донишгоҳӣ (аз рӯи имконият) ширкат меварзад.

Ҳуқуқ ва вазифаҳои донишҷӯёни таҷрибаомӯзӣ

1. Бо баъзе тағйироту иловаҳо аз «Низомнома оид ба таҷрибаи омӯзгории донишҷӯѐни ДДЗТ ба номи С.Улуғзода Душанбе, 2016» гирифта шудааст.

Донишҷӯѐн ҳуқуқ доранд, ба ҳамаи саволҳое, ки дар давраи таҷрибаомӯзӣ пайдо мешаванд, аз роҳбарони умумии факулта, методистони гурӯҳ, намояндагони кафедраҳои педагогика ва психология, роҳбарият ва мураббиёни кӯдакистон пурсон шаванд, ақидаҳои худро барои такмил ва ташкили таҷрибаомӯзӣ баѐн намоянд; дар машғулиятҳои кӯдакон роҳбарӣ намоянд; дар чорабиниҳои идонаи кӯдакистон баромад намоянд, дар кори Шӯрои методӣ, Шӯрои педагогӣ, кори бахшҳои муассисиаи томактабӣ ва мудирону мураббияҳо ширкат варзанд.

Донишҷӯён вазифадоранд, ки ҳамаи супоришу вазифаҳое, ки дар барномаи таҷрибаомӯзии педагогӣ пешбинӣ шудаанд, саривақт иҷро намоянд. Онҳо ба пешбурди корҳои таълимию - тарбиявӣ машғул шуда, дар кӯдакон ҳисси якдигарфаҳмӣ, шуурнокӣ, ватанпарастӣ, меҳнатдӯстӣ, тарбияи фикрию эстетикӣ ва одобу ахлоқи ҳамидаро бедор намоянд.

Дар рафти иҷрои корҳои тарбиявӣ донишҷӯ бояд худро ҳамчун мутаххассиси ҷавон, ки дорои идеяҳои боварибахш, хислатҳои баланди ахлоқӣ, меҳрубон будан ба кӯдакон нишон диҳад. Ӯ бояд дар ташкилотчигӣ, меҳнатдӯстӣ ва интизомнокӣ намуна бошад. Дар рафти кор донишҷӯ бояд худро ҳамчун кордони соҳибҳуқуқ нишон дода, тамоми ҳастияшро бо ҳаёти кӯдакистон пайваст намуда тавонад.

Донишҷӯ қонуну қоидаҳои дохилии муассисаи таълимиро риоя намуда, бояд супоришҳои роҳбарони таҷрибаомӯзӣ ва садоратро иҷро кунад, қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатариро риоя кунад, дар иҷрои кору супоришҳои муассисаи томактабӣ бояд ҳамчун кормандони тасвибӣ масъулиятро ҳис намояд.

Чораҳои маъмурӣ барои таҷрибаомӯзон

Ҳар як таҷрибаомӯз вазифадор аст, ки аз ҳамон муассисаи томактабӣ, ки тибқи фармони раёсати донишгоҳ дар он таҷрибаи омӯзгорӣ гузаронидааст, ҳуҷҷатҳо пешниҳод намояд. Аз дигар муассисаи томактакбӣ ҳуҷҷат пешниҳод кардан мумкин нест.

Ба шахсоне, ки бо сабабҳои узрнок (вазъи саломатӣ, ҳомиладорӣ, тифли навзод доштанашон ва ғ.) ба таҷрибаомӯзӣ рафта натавонанд, рухсатии академӣ дода мешавад.

Таҷрибаомӯз ба қоидаҳои дохилӣ ва реҷаи кории кӯдакистоне , ки дар он таҷрибаомӯзии педагогӣ мегузарад, риоя мекунад. Дар ҳолати ба тартибот ва қоидаҳои ба таҷрибаомӯз пешниҳодшуда риоя накардан, ӯ барои давом додани таҷрибаомӯзӣ иҷозат дода намешавад.

Дар баробари ин, донишҷӯе, ки бесабаб дар таҷрибаомӯзӣ иштирок намекунад ё фаъолияти ӯ дар ҷараёни таҷрибаомӯзӣ ғайриқаноатбахш ҳисобида мешавад, нақшаи нимсола (семестр)-ро иҷронакарда ҳисоб меёбад. Дар чунин маврид, донишҷӯ, пас аз пардохти маблағи иловагӣ дар ҳаҷми 6 кредити таҷрибаомӯзӣ дар асоси пешниҳоди деканати факулта ва фармони доникада такроран, баъд аз дарсҳои асосӣ дар донишгоҳ ба таҷрибаомӯзӣ сафарбар карда мешавад. Дар акси ҳол чунин донишҷӯён аз донишкада хориҷ карда мешаванд.

Инчунин донишҷӯёне, ки дар давраи таҷрибаомӯзӣ тартибу интизом, одобу ахлоқи таҷрибаомӯзиро вайрон мекунанд, бесабаб зиёда аз 36 соат ба таҷрибаомӯзӣ намераванд, одоби либоси мураббиягиро риоя намекунанд, аз иҷрои супоришҳои ҳамарӯза сар метобанд, дар кӯдакистон ва музофоти он телефони мобилӣ истифода мебаранд ва ё кӯдаконро сарзаниш ва ё ҷазо медиҳанд бо фармони ректор аз донишкада хориҷ карда мешаванд.

Меъёрҳои сифатии баҳогузорӣ ба фаъолияти таълимӣ, тарбиявӣ ва ташкили чорабиниҳои фарҳангии донишҷӯёни таҷрибаомӯз

Баҳои «аъло» (90-100 хол) дар ҳолате гузошта мешавад, ки агар машғулиятҳо ва чорабиниҳои фарҳангӣ дар сатҳи баланди ғоявӣ-сиёсӣ, илмӣ-амалӣ ва ташкилию - методӣ гузаронида шуда бошанд. Агар дар онҳо масъалаҳои таълимию тарбиявӣ самаранок гузошта, ҳаллу фасли нишонраси худро ёбанд.

Таҷрибаомӯз дар ҷараёни машғулият ба методҳои анъанавии таълим не, балки бештар бо методу усулҳои фаъол ва бо истифода аз воситаҳои аёнию техникӣ гузаронад. Методҳои таълимӣ ва усулҳои гуногуни фаъолгардонии кӯдакон бо баҳисобгирии сатҳи дониш, хусусиятҳои синнусолӣ ва инфиродии онҳо самаранок истифода шуда бошанд.

Агар таҷрибаомӯз гурӯҳро хуб ва бомаҳоратона идора карда тавонад, тартибу интизом ва одобу ахлоқи мусбату намунавии кӯдаконроро дар ҷараёни дар машғулиятҳо таъмин карда тавонад. Агар дар машғулият ҳамаи мақсадҳои амалӣ, маълумотдиҳӣ, тарбиявӣ ва инкишофдиҳӣ амалӣ гашта бошанд.

Инчунин, донишҷӯи таҷрибаомӯз донишҳои амиқи тахассусӣ, методикаи таълим ва педагогию психологии назариявӣ нишон диҳад, дар интихоби маводи таълимӣ, дидактикӣ, ташкилу гузаронидан ва таҳлили машғулиятҳо ва чорабиниҳо мустақилият, эҷодкорӣ ва навҷӯию навоварӣ нишон дода бошад.

Дар баҳогузорӣ ба фаъолияти тарбиявии донишҷӯи таҷрибаомӯз пеш аз ҳама шахсияти донишҷӯ, симои ахлоқию маънавӣ ва одобу рафтори ӯ ба назар гирифта мешавад. То кадом дараҷа донишҷӯ худ намунаи ибрати кӯдакон аст, бо симои маънавӣ, ахлоқи ҳамида ва одобу рафтори муносиб фарқ мекунад. Танҳо дар чунин ҳолат мо метавонем ба сифату самаранокии аз ҷониби таҷрибаомӯз иҷро намудани чорабиниҳои тарбиявӣ баҳои мусбат диҳем.

Донишҷӯ ҳамаи корҳои тарбиявии ба нақша гирифташударо саривақт ва босифат иҷро карда бошад, дар заминаи назарияҳои педагогию психологӣ маҳорату малакахои ташкили корҳои тарбиявӣ дошта бошад, масъалахои асосии тарбиявиро бо дарназардошти хусусиятҳои синнусолӣ ва инфиродии кӯдакон дуруст муайян ва самаранок амалӣ гардонида бошад. Дар ташкилу гузаронидани корҳои тарбиявӣ донишҷӯ мустақилият, фаъолияти эҷодӣ ва одоби педагогӣ зоҳир карда бошад.

Дар гузориши баҳо бешак сохт, мазмун ва сифати таҳияи ҳуҷҷатҳо низ ба назар гирифта мешаванд. Хусусан ҳуҷҷатҳои ба баҳои «аъло» пешниҳодшуда, бояд намунавӣ бошанд. Хуҷҷатҳо бояд ба забони адабӣ, босаводона, бе хатоиҳои услубӣ, грамматикӣ ва имлоӣ навишта шуда бошанд. Фикри ҷумлаҳо бояд мантиқан дуруст ва пай дар ҳам ифода ёбанд. Таҷрибаомӯз бояд нисбат ба таҳияи ҳуҷҷатҳо покизакорона ва бомасъул муносибат карда, ҳусни хати зебову хоно дошта бошад ё аз чопи компютерӣ истифода кунад.

Баҳои «хуб» (75-89 хол) дар мавриде гузошта мешавад, ки агар машғулияти таълимӣ дар сатҳи баланди ғоявӣ- сиёсӣ, илмӣ ва ташкилию методӣ гузаронида шуда бошад. Агар дар онҳо масъалаҳои таълимию тарбиявӣ самаранок гузошта ва ҳал шуда бошанд, вале баъзе методҳои таълимӣ ва усулҳои фаъолгардонии хонандагон на он қадар самаранок истифода шуда бошанд. Агар донишҷӯйи таҷрибаомӯз дониши амиқи тахассусӣ ва педагогию психологии назариявӣ дошта бошад, вале дар ташкилу гузаронидани машғулиятҳо хатоиҳои на он қадар дағал содир карда бошад.

Дар баҳогузорӣ ба фаъолияти тарбиявӣ чунин меъёрҳо ба назар гирифта мешаванд, ки донишҷӯ ҳамаи корҳои тарбиявии дар давраҳои таҷрибаомӯзӣ ба нақща гирифташударо пурра иҷро кардааст, дар асоси назарияҳои педагогию психологӣ маҳорату малакаҳои ташкили корҳои тарбиявиро дорад, масъалаҳои асосии тарбиявӣ ва усулҳои ҳалли онҳоро ошкор карда метавонад, ташаббускор аст, вале дар ташкилу гузаронидани баъзе намудҳои корҳои тарбиявӣ хатоиҳои на он қадар дағал содир карда бошад.

Баҳои «қаноатбахш»(50-74) дар ҳолате гузошта мешавад, ки агар донишҷӯйи таҷрибаомӯз дар ҳалли масъалаҳои таълимию тарбиявӣ ба хатоиҳо роҳ дода бошад, назарияҳои педагогию психологӣ ва методҳои таълимро на он қадар самаранок татбиқ карда бошад, фаъолияти маърифатии кӯдаконро суст ташкил дода бошад, бо онҳо на ҳама вақт робита барқарор карда бошад ва ҳангоми ташкили дарс хатогӣ ва нуқсонҳои фаъолияти худро эҳсос накарда бошад.

Донишҷӯ дар иҷрои супоришҳои тарбиявӣ ташабускор ва мустақил нест, нақшаи пешбинишудаи корҳои тарбиявиро иҷро карда бошад ҳам, вале дониши амиқи назариявии педагогию психологӣ ва малакаи татбиқи онҳоро надорад, мавриди банақшагирӣ ва ташкилу гузаронидани корҳои тарбиявӣ ба хатоиҳо роҳ медиҳад, хусусиятҳои синнусолӣ ва инфиродии хонандагонро ба ҳисоб гирифта наметавонад, ҳайати талабагони синфро бо мушкилӣ идора мекунад.

Баҳои «ғайриқаноатбахш» (0-49) дар мавриде гузошта мешавад, ки агар дар машғулиятҳо масъалаҳои таълимию тарбиявӣ ҳал нашуда бошанд, ҳангоми баёни маводи таълимӣ хатоиҳои дағал содир шуда бошад, дар чараёни машғулият интизоми хонандагон бад бошад, донишҷӯ синфро идора карда натавонад, дониши сусти тахассусӣ, педагогию психологӣ дошта бошад ва дар ҷараёни таҷрибаомузӣ фаъолияти қаноатбахш нишон надода бошад.

Донишҷӯ нақшаи пешбинишудаи корҳои тарбиявиро иҷро накардааст, донишҳои сатҳии педагогию психологӣ дорад ва онро дар ошкору амалӣ намудани масъалаҳои асосии тарбиявӣ татбиқ карда наметавонад, муносибати дурусти байни хонандагон ва фаъолияти аз нигоҳи педагогӣ бомақсаду самараноки онҳоро ташкил карда наметавонад ва аз ин лиҳоз корҳои тарбиявиаш натиҷабахш нест.

Мураттиб: муаллими калони кафедраи педагогика, психология ва методикаи таълими Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода **Бобоева Маҳина Равшановна**.